

Grajski hlapec.

Spisal *Peter Petrovič*.



Na visokih, skalnatih hribih so zidali v starih časih vitezi mogočne gradove. Še dandanes jih vidimo tuintam po slovenski domovini: nekateri so se ohranili do današnjih dni kot spomeniki stare mogočnosti, drugi so se razsuli v kamenje in pesek, in njih razvaline nam govore o minljivosti vsega posvetnega.

Nekje na Dolenjskem stoji še dandanes tak grad, imenovan Zabukovski grad. Na eno stran se spušča hrib polagoma v ravnino, na drugo stran pa je strmo odsekan in se izgublja v globok prepad.

Tamkaj je živel graščak, stari zabukovski gospod. Nakopičil si je bil mnogo imetja, ki ga je skopo skrival za močnimi zidovi svojega gradu. Razne dragocenosti, rumene cekine in druge take stvari, ki si jih je priščedil v teku dolgih let, je imel shranjene v stolpu, ki se je dvigal ob robu prepada visoko v oblake. Dostikrat podnevi se je mudil v stolpu, pregledaval in prešteval svoje bogastvo ter čutil ob tem tiho zadovoljstvo v svojem srcu. Na tem ogromnem bogastvu je visela vsa njegova duša. Imel je mnogo, a želel si je še več. Ob njegovih zakladih mu je prihajalo srce bolj in bolj brezčutno; želelo je samo, da bi se kupi denarja in drugih dragocenosti vedno bolj množili. Če je potrkal siromak na njegova vrata, ga je sirovo odpravil, a brez utehe, brez daru. Bil je ta stari zabukovski gospod skop, neusmiljen, trd . . .

V stolpu pred zakladnico je čula noč in dan straža, da bi se kdo ne pritihtapil tjakaj in ne odnesel gospodu bogastva.

A želja po tem bogastvu se je polastila grajskega velikega hlapca Tomaža. Neprestano je premišljal, kako bi se skrivoma priplazil do zakladnice, si napolnil žepe z zlatom in srebrom ter se potem umaknil v tujino, da bi mogel tamkaj brezskrbno živeti.

In tako se je zgodilo, da je docela dozorel njegov načrt. Nekega dne si je prisvojil viteško gospodovo opravo z mečem in s ščitom, ki jih je skrivoma vzel v orožarnici. Drugega dne se je prikradel v gospodovo spalnico in je vzel tamkaj ključe, ki so odpirali z železom okovana vrata zakladnična. Tistega dne v poznem mraku je odvedel iz hleva brzega konja ter ga je privezal k deblu v gozdu kraj gradu, da ga zajaše in zdirja z njim v tujino, ko izvrši tatvino. Straži, ki je morala čuti tisto noč pred zakladnico, je kupil močnega vina, da bi se ga napila ter potem — zaspala. Ko je legla na zemljo noč in so pospali ljudje v gradu, se je preoblekel Tomaž v viteško opravo, se oborožil z mečem in ščitom ter začel plezati po kamenju in skalah pod stolpom. Pomagal si je z lestvo ter se v resnici že približal oknu v stolpu, ki je menil splezati vanj, zabosti stražnika, če bi se prebudil, si nagrabiti denarja in potem naglo oditi z bogatim plenom.

Ali v tistem trenutku, ko je menil Tomaž, da se mu tatvina posreči, se prebudi stražnik. Zbudilo ga je škrtanje po zidu in rožljanje kovanega

orožja. Naglo plane k oknu, skozi katero je prihajal šum, a ko zapazi nenavadnega gosta na obzidju, se zapraši vanj, da strmoglavil Tomaž v globočino . . .

* * *

Drugega dne so našli v prepadu nesrečnega Tomaža z zlomljenimi udi in razbito glavo.



Starega grajskega gospoda je silno pretresel ta dogodek. Nič več ni imel pravega veselja s svojim ogromnim bogastvom, ki mu je mrtvo ležalo v stolpu, o katerem je bil sedaj prepričan, da ni nedostopen in nepremagljiv stražnik njegovih zakladov.

Ker ni imel nobenega potomca, ki bi mu ostavil svoje bogastvo, se mu je dozdevalo bolj in bolj nespametno, da hrani tako skopo svoje imetje. Ob takih mislih se mu je začelo mehčati srce, in njegova roka je prihajala od dne do dne radodarnejša in usmiljenejša.

In tako se je zgodilo, da so začeli njegovo dobro srce hvaliti ubožci in sirote, in daleč je zaslovel glas o dobrem zabukovškem gospodu.

